

Till Tranland

I tranornas land finns det många "hemma". Tranor färdas gränslöst mellan sina olika boplatser, liksom musiken och låtarna har gjort i alla tider. Nyfikna musikanter har delat musik med varandra och låtarna har landat på olika platser runt om i världen. Musiken migrerar långväga längs gamla och nya färdvägar. Det går att hitta samma låt på många platser där den landat och slagit bo. Ibland för kortare, ibland för längre tid.

Ofta tillskrivs musiken en geografiskt hemvist. Det kan vara bedrägligt att prata om att musik kommer från en viss plats. Varifrån kommer musiken/låten? Varifrån kommer tranan? Varifrån kommer jag?

På denna skiva spelar vi musik efter spelmän och kvinnor som bott och levt i Västergötland, Bohuslän, Dalsland, Stockholm och Dalarna. Flera av dessa musiker har också migrerat över olika gränser och tagit med sig sin musik och sina låtar. Spelat den med nya spelkamrater och utbytt musik, tankar och idéer.

Här möts fyra nyfikna musikanter i tre duo-konstellationer. Musiken färgas av vars och ens bakgrund och spelsätt. Vi använder oss av erfarenheter av tidigare musikaliska möten med våra läromästare och andra musiker.

*"Musiken är som vinden, den kommer och går
Den bär oss tranor så att vi kan sprida nyheter till andra
Allt som är gott ser vi
Allt det som är ont ser vi
Musiken berättar
Vi är tranor som bärs av vinden, så att vi kan sprida nyheter till andra"*

Fritt efter Papa Loko, traditionell sång från Haiti

Inledning

Inför detta projekt hade jag en längtan att söka bakåt i tid och återknyta kontakten med musik spelad av tidigare förebilder som geografiskt levt i närheten av platsen för min uppväxt och där jag bor nu. Det blev också en möjlighet att återknyta till musiker som jag jobbat med tidigare, men inte spelat med på ett tag. Musiker som alla har en tydlig personlig spelstil och lång vana och erfarenhet att använda den typen av material och omskapa till helt nya och individuella tolkningar.

Metod/process

Ur mina källor Svenska låtar Västergötland, Bohuslän och Dalsland, Einar Övergaards folkmusikuppteckningar, Sexdregasamlingen och div. inspelningar, sökte jag igenom ett stort antal låtar för att hitta och identifiera musik som jag tyckte skulle kunna passa till projektet och mina olika medmusikanter.

Min spelstil är färgad av

Ellika Frisells spel har influerats mycket av äldre spelstilar som går att hitta i t.ex. musik spelad av musiker från Orsa och Bingsjö. I samspel med Päckkos Gustaf och Nils Agnemark är hon idag en av de främsta företrädarna av ett "äldre" Bingsjöspel. Grundmaterialet i Bingsjöpolskorna liknar mycket det som finns i Polonäserna i Sexdregasamlingen. En av Sexdregalåtarna vi valde att spela är en väldigt tydlig variant av den låt som kort och gott kallas Bingsjöpolskan. Ellika har också en förmåga att prova helt nya infallsvinklar på låtar och att utforska oväntade lösningar vilket kreativt

löste en del problem när vi körde fast. I låten [Bleking](#) började vi med en relativt traditionell idé om instrumentation och spelsätt som slutade med att jag bytte till härjedlaspipa och att Ellika gjorde ett [gimbri](#)-inspirerat pizzicato-komp på viola. I låten [Sexdrega-Bingsjö tur och retur](#) blev också instrumentvalet ett annat än planerat med viola och altflöjt i lågt register vilket skapade en mörkare klang.

Mia Marin är bl.a. starkt förankrad i västvärmländsk speltradition och till henne hittade jag polskor efter dalslandsspelmännen Åberg & Günther. Låtar som i struktur och rytmik mycket påminner och de västvärmländska.

Emma Johansson har tidigare spelat mycket musik från Västergötland och Bohuslän. Emma har en rytmisk förståelse och plastiskt spelsätt som levandegör och inspirerar. Vi hittade låtar som [Polonaise No. 124](#) och [Polska efter Erland Magnusson, Nössemark](#) där detta spelsätt får stor plats.

Min tanke var att repetitioner och inspelningar skulle kunna göras i en så informell miljö som möjligt. Gärna hemma hos var och en. Jag åkte hem till var och en vid ett par tillfällen för att repetera och spela in idéer. För mig var det viktigt försöka skapa en känsla av att inte ha för stor press på att prestera och bli färdig på kort tid. Jag hade med mig inspelningsutrustning som var mobil. Hos Emma spelade vi in i hennes vardagsrum. Vid första inspelningen upptäckte vi att vi knappt var färdiga med förberedelserna. Därför fick jag återkomma ytterligare en gång för att komplettera och slutföra. Inspelningar med Ellika gjordes i hennes sommarstuga under två dagar. Mia kom hem till mig och spelade in.

Reflektion

Även om tiden för varje duo-möte var relativt begränsad gjorde valet av arbetssätt och att jobba i intima hemmiljöer att vi hittade ett lugn. Vi kunde alltid göra om eller gå tillbaka om det var något som inte fungerade. Detta skapade också en frihet att välja nya vägar när det körde fast. Ellika Frisells fria förhållningssätt till musiken och till sina instrument gjorde att vi hittade helt oväntade lösningar.

Mitt behov att återknyta till det traditionella materialet och till de förebilder som tidigare spelat denna musik var viktigt i den fas jag befann mig då. Jag vidgade det rum som har nära kontakt med traditionen och gjorde det mer hemtamt för mig att vistas i. Det har också inspirerat mig att gå vidare. En konsekvens av det är att jag i nästa steg vill förhålla mig friare till traditionen och att skapa ny musik i dialog med den.